

Sdružené rukověti pro přednášku Přehled dějin hudby I. (Hudba 17. a 18. století)

Dokument obsahuje soupis doporučené literatury a pomůcky používané při výuce. Zájemcům o atestaci může usnadnit orientaci v probrané látce, zejména z hlediska hudebních druhů, forem a významných autorů. Nejdůležitější skladatelé, u nichž se předpokládá znalost základních biografických údajů, popř. dílo, jsou uvedeni tučně a zároveň s životními daty. Zejména pro autory jako G. F. Händel, J. S. Bach, J. Haydn nebo W. A. Mozart je nutné použít níže uvedenou literaturu nebo hesla v MGG či Grove. Rozdělení látky sleduje převážně jednotlivé lekce přednášky a ne vždy se kryje s tematickými okruhy ke zkoušce, což je ale v konečném důsledku nepodstatné ☺.

Literatura

D. J. Grout & C. V. Palisca: *A History of Western Music*, New York & London ⁵1996

J. Kouba: *ABC hudebních slohů*, Praha 1986

U. Michels: *Atlas dějin hudby*, Praha 2000

V. Lébl & spol.: *Hudba v českých dějinách*, Praha ²1989

Baroko

M. Bukofzer: *Hudba období baroku*, Bratislava 1986

J. W. Hill: *Baroque Music*, New York 2005

T. Carter & J. Butt (ed.): *The Cambridge History of Seventeenth-century Music*, Cambridge 2005

L. Kačic: *Dějiny hudby III. Baroko*, Praha 2009

Klasicismus

S. P. Keefe (ed.): *The Cambridge History of Eighteenth-century Music*, Cambridge 2009

P. G. Downs: *Classical Music, The era of Haydn, Mozart and Beethoven*, New York & London 1992

L. G. Ratner: *Classical Style*, New York & London 1980

D. Heartz: *Music in European Capitals, The Galant Style 1720-1780*, New York 2005

D. Heartz: *Haydn, Mozart and the Viennese school, 1740-1780*, New York 1995

Ch. Rosen: *The Classical Style: Haydn, Mozart, Beethoven*, New York 1972 (²1998)

Pro hlubší vhléd do jednotlivých druhů a forem:

Handbuch der musikalischen Gattungen, Laaber 1997–2006

01 Rané baroko – madrigal, stile recitativo, florentská a římská opera

Claudio Monteverdi (1567–1643)

Sigismondo d'India (cca 1580–1629)

Marco da Gagliano (1582–1643)

Alessandro Grandi (1586–1630)

– stile recitativo / stile rappresentativo / 'recitar cantando'

– různé musica da camera, da teatro e da ballo

– Monteverdi generi: concitato, temperato e molle

– Doni stile: narrativo, recitativo, rappresentativo (espressivo)

FLORENTSKÁ CAMERATA

Giovanni de'Bardi

Girolamo Mei

Vincenzo Galilei

– *Dialogo della musica antica, et della moderna* (1581)

Giulio Caccini (1551–1618)

– *Le nuove musiche* (1602) a *Nuove musiche e nuova maniera di scriverle* (1614)

– *Euridice* (1600), *Rapimento di Cefalo* (1600)

CORSIHO „CAMERATA“

Jacopo Corsi

Emilio de' Cavalieri (cca 1550–1602)

– *Il Satiro* (1590) ad.

– *Rappresentazione di Anima e di Corpo* (1600 Řím)

– *La contesa fra Giunone e Minerva* (1600)

Jacopo Peri (1561–1633)

– *Dafne* (1597/8)

– *Euridice* (1600)

– *Le varie musiche* (1609)²1619)

Marco da Gagliano (1582–1643), Francesca Caccini (1587–1637)

Sigismondo d'India (cca 1580–1629)

Alessandro Grandi, Giovanni Pietro Berti, Ignazio Donati, Bartolomeo Barbarino

Giovanni Francesco Anerio, Antonio Cifra

Claudio Monteverdi (1567–1643)

– *Orfeo* (1607) a *Arianna* (1608)

Řím

Agostino Agazzari, Giovanni Girolamo Kapsberger

Stefano Landi (1597–1646)

– *Morte d'Orfeo* (1619), *Sant'Alesio* (1632)

Domenico Mazzocchi

– *La catena d'Adone* (1626)

Virgilio Mazzocchi

– *Chi soffre speri* (1639)

02 Duchovní hudba baroka – Itálie a Střední Evropa („Italská tradice“)

● „Benátská škola“

Giovanni Gabrieli (1554/7–1612)

Lodovico Viadana (1560–1627),

– *Cento Concerti Ecclesiastici* (1600)

Claudio Monteverdi (1567–1643)

– *Mariánské nešpory* (1610)

– *Selva morale e spirituale*

Alessandro Grandi (c. 1575–1630), Ignazio Donati (1570–1638),

Giovanni Antonio Rigatti (†1648)

Francesco Cavalli (1602–1676), Giovanni Legrenzi (1626–1690)

Antonio Lotti (1667–1740), **Antonio Vivaldi (1678–1741)**

● Řím

Giacomo Carissimi (1602–1676), Bonifazio Graziani (1604–1664)

Domenico Mazzochi (1592–1665), Virgilio Mazzochi (1597–1646)

Orazio Benevoli (1605–1672), Francesco Foggia (1604–1688)

Pietro Paolo Bencini (cca 1670–1755)

● „boloňská škola“

Maurizio Cazzati (1616–1675)

Giovanni Paolo Colonna (1637–1695),

Giacomo Antonio Perti (1661–1756)

● Střední Evropa – katolická oblast (protestantská navazuje také, viz 07)

Adam Václav Michna z Otradovic (cca 1600–1676)

– *Obsequium Marianum* (1642), *Officium vespertinum* (1649)

– *Sacra et litanie* (1654) + *Svatováclavská mše* (ms.)

Johann Rosenmüller (1619–1684)

Heinrich I. F. Biber (1644–1704)

Andreas Hoffer, Pavel Josef Vejvanovský (1639–1697),

Georg Muffat, Johann Kaspar Kerll, **Johann Pachelbel (1653–1706)**

Jan Dismas Zelenka (1679–1745)

● Vídeň

Giuseppe Valentini (1582–1643)

Antonio Bertali (1605–1669)

Antonio Draghi (1634–1700) – oratoria (sepolcra)

Johann J. Fux (1660–1741)

– *Gradus ad Parnassum*

Antonio Caldara (1671–1736)

● Polsko

Mikolaj Zielenski, Marcin Mielczewski (cca 1600–1651), Marco Scacchi (1602–1685)

• **Oratorium**

sv. Filip Neri (†1595)

Giovanni Francesco Anerio (1567–1630)

– *Teatro armonico e spirituale di madrigali* (1619)

Felice Anerio, Antonio Cifra, Ignazio Donati

Paolo Quagliati (1555–1628)

Domenico Mazzocchi (1592–1665)

Marco Marazzoli (1602–1662)

Viriglio Mazzocchi, Luigi Rossi

Giacomo Carissimi (1602–1676)

např. *Jephte, Jonas, Judicium Salomonis, Judicium extremis, Abraham et Isaac*

– žáci: M. A. Charpentier, J. Krieger, Ch. Bernhard, S. Capricornius

Francesco Foggia (1604–1688)

Alessandro Stradella (1639–1682)

Bernardo Pasquini (1637–1710)

Antonio Lotti (1667–1740)

Antonio Biffi, Carlo Francesco Pollarollo (1653–1723)

Antonio Scarlatti (1660–1725)

Benedetto Marcello, Giovanni Porta

Georg Friedrich Handel (1685–1759)

– oratoria (např. *La resurrezione, Mesiáš, Israel v Egyptě*, „světská“ oratoria např. *Triumph of Time*), ale i anthemy (!)

03 Italská opera a kantáta (cca 1630–1740)

Benátky

Claudio Monteverdi (1567–1643):

- *Il ritorno d'Ulisse in patria* (1641), *L'inconorazione di Poppea* (1642)

Francesco Manelli: *Andromeda* (1637)

Francesco Cavalli (1602–1676):

- *La Didone* (1641), *Giasone* (1649), *Calisto* (1651), *Xerse* (1654), *Ercole amante* (1662)

Antonio Cesti (1623–1669): *Il pomo d'oro* (1668)

Antonio Sartorio (1630–80), Giovanni Legrenzi (1626–90),

Pietro A. Ziani (1616–84) a Carlo Pallavicino (†1688)

M. A. Ziani (1653–1715), Carlo Francesco Pollarolo (1653–1722)

Antonio Lotti (1666–1740), Francesco Gasparini (1661–1727),

Tomaso Albinoni

Antonio Vivaldi (1678–1741)

- *Orlando finto pazzo* (1714), *La verita in cimento* (1720), *Giustino* (1724),
- *Orlando furioso* (1727)

Řím (viz též oddíl 01)

Emilio dei Cavalieri: *La rappresentazione di Anima e di Corpo* (1600)

Stefano Landi (c.1590–1655): *Sant'Alessio* (1632)

Lugi Rossi (1597/8–1653), Marco Marazzoli (1602/05–1662), Domenico Mazzocchi

Alessandro Stradella (1632–1682, také Janov), Bernardo Pasquini (1637–1710)

Alessandro Scarlatti (1660–1725)

Neapol

Francesco Provenzale (1626-1704),

Alessandro Scarlatti (od 1684, střídavě)

- *Il Pompeo* (1683), *La Rosmene* (1688), *Gli equivoci in amore* (1690), *La caduta de' Decemviri* (1697), *Il Mitridate Eupatore* (1707), *La Griselda* (1721)

Vídeň:

Antonio Draghi, Johann Josef Fux, Antonio Caldara

libretisté

B. Ferrari, G. F. Busenello, A. Aureli, G. Faustini, **Nicolo Minato, Apostolo Zeno**

kantáta:

- většinou také operní autoři, hlavní centrum Řím, ale též Benátky aj.

Luigi Rossi, Giacomo Carissimi, **Barbara Strozzi (1619–1677),**

Antonio Cesti, Giovanni Legrenzi, Antonio Stradella

Alessandro Scarlatti, Francesco Gasparini

04 Italská instrumentální hudba baroka

Druhy podle forem a/nebo skladebných postupů

1. kontrapunktické: ricercare (recercar), fantasia, fancy, capriccio, fuga, (canzona)
2. variační: partita, passacaglia, ciaccona/chaconne, chorální partita, ch. preludium
3. taneční: pavana, gagliarda, passamezzo, allemanda, corrente, sarrabanda, giga, canario, bergamasca, *později* menuetto → suita
4. volné „improvizační“: toccata, fantasia, prelude, preambulum
5. úsekové: canzona, sonata (da chiesa, da camera), sinfonie
→ koncert (concerto grosso, sólový koncert) – ritornelová forma

• Benátky a severní Itálie

Biagio Marini (1578 – 1663)

Dario Castello (cca1590–1658), Marco Uccellini (1603–1680)

Giovanni Legrenzi (1626–1690)

Giovanni Battista Bassani (1657–1716)

Tommaso Albinoni (1671–1751)

Antonio Vivaldi (1678–1741)

L'estro armonico, op. 3 (1711); *Il cimento dell'armonia e dell'inventione*, op. 8 (1725)

Evaristo Felice dall'Abaco

• Boloňa

Maurizio Cazzati (1616–1678)

Giovanni Battista Vitali (†1692)

Girolamo Fantini (1600 – po 1675)

Giuseppe Torelli (1658–1709)

• Řím

Claudio Merula, Giovanni Girolamo Kapsberger (cca1580–1651)

Girolamo Frescobaldi (1583–1643)

– *Toccate e partite d'intavolatura* (1615), *Fiori musicali* (1637)

Michalengelo Rossi, Bernardo Storace, **Bernardo Pasquini (1637–1710)**

Antonio Piccinnini, Francesco Corbetta

Arcangelo Corelli (1653–1713)

(tištěné sbírky, op. 1 až 6, 1681–1714)

Domenico Zipoli (1688–1726)

Pozdní baroko – Corelliho „dědicové“

Francesco Antonio Bonporti (1672–1749)

Francesco Geminiani (1687–1762)

Francesco Maria Veracini (1690–1768)

Pietro Antonio Locatelli (1695–1764)

Carlo Tessarini (cca 1690–1766)

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

05 Francouzské baroko

Musique de la Chapelle Royal
Musique de la Grande Écurie
Musique de la Chambre

air

Pierre Guédron (†1620), Antoine Boesset (1587–1643)

Sebastien Camus (cca 1610–1670)

Michel Lambert (1610–1696)

ballet de cour

1581 *Ballet comique de la reine*

Pierre Guédron, Antoine Boesset,
Jean de Cambefort, Guillaume Dumanoir, Michel Lambert

récit; entrée; grand concert; grand ballet

Beauchamp + Feuillet – taneční notace

francouzská opera

tragedie en musique (→ tragedie lyrique)

récitatif simple (ordinaire) x obligé

Pierre Perin (1620–1675)

Robert Cambert (cca 1627–1677)

Jean Baptiste Lully (1632–1687)

– *Cadmus et Hermione* (1673), *Alceste* (1674), *Atys* (1676), *Armide* (1686)

Marc-Antoine Charpentier (1643–1704)

M. Marais, H. Desmarets, André Campra (1660–1744)

J.–F. Rebel, M. P. de Monteclair, J. Ph. Rameau („post-barokní“, viz 09)

comédie-ballet

Moliere + J. B. Lully, M. A. Charpentier

- *Le bourgeois gentilhomme* (1670)

kantáta

M. A. Charpentier, Jaques de Cambefort

J. B. Morin (1677–1745), André Campra (1660–1744), Elizabeth Jacquet de la Guerre (1669-1725),

Nicolas Clérambault (1676–1749) a Michel Pignolet de Monteclair (1667–1737)

J. Ph. Rameau

duchovní hudba

grand motet; petit motet

dialogus, historia, canticum; leçon(s) de ténèbre(s)

Henry Dumont /Du Mont/ (1610–1684), Pierre Robert, J. B. Lully

Marc-Antoine Charpentier (1643–1704)

Sebastien Brossard (1655–1730)

Andre Campra (1660–1744)

Michel Richard Delalande /De La Lande/ (1657–1726)

François Couperin (1668–1733)

Les Dances

allemande, courante, sarabande, gigue
gavotte, menuet, bourré,
chaconne, passacaille
rigaudon, passepied, polonaise, loure,
canarie, musette, forlane, branle
réjouissance
Prelude & Air

luth etc.

Denis Gaultier (1603–1672)
Charles Mouton (1626–1699)
Robert De Visée, François Campion

• *style brisé, tombeau, prelude non-mesuré, agréments*

clavecin

Jacques Champion de Chambonnières (1602-1672),
Louis Couperin (cca1626–1661) + bratři François a Charles
Jean-Henri d'Anglebert (1629–1691)
Elisabeth-Claude Jacquet de La Guerre (1665–1729),
François Couperin (1668–1733)
– *Pieces de clavecin* (ordre)

orgue

Jean Titelouze (1562/63–1633)
Guillaume-Gabriel Nivers (1632–1714)
Nicolas Lebeque (1631–1702)
Nicolas de Grigny (1672–1703)
François Couperin, Nicolas Clérembault, Louis Marchand

viola da gamba

Saint-Colombe, **Marin Marais (1656–1728)**
Antoine Forqueray (1672–1745)

violon

Jean-Ferry Rebel (1666–1747)
Jean-Marie Leclair (1697–1764)

flute

Michel de La Barre (1675–1745)
Jacques (Martin) Hotteterre (1673–1763)

ansámblová a orchestrální hudba

Marin Marais, Monteclair, Michel de la Barre a **François Couperin (1668–1733)**
Joseph Bodin Boismortier (Jacques Martin Hotteterre)
Michel Corrette, **Jean-Marie Leclair (1697–1764)**
Michel Richard De Lalande (1657–1726)

06 Instrumentální hudba baroka v Německu a Střední Evropě

rozdělení platné zejména pro klávesovou literaturu

• severní oblast

Jan Pieterszoon Sweelinck (1562–1621) – Nizozemí

→ nizozemské baroko (Anthoni von Noordt, Abraham van der Kerckhoven)

→ severoněmecká škola

Heinrich Scheidemann (1596–1663),

Franz Tunder (1614–1667), **Matthias Weckmann (1619–1674)**,

Jan Adamszoon Reincken (1623–1722)

Dietrich Buxtehude (1637–1707), Georg Böhm (1661–1733)

• střední

Samuel Scheidt (1587–1654),

Rudolph Ahle, Johann Christoph Bach,

Johann Pachelbel (1653–1706)

• jižní (Rakousko, Čechy)

Johann Jacob Froberger (1616–1667)

Johann Kaspar Kerll (1627–1693)

Johann Kaspar Kerll,

Georg Muffat, Johann Kusser, B. M. Černohorský

→ syntéza tradic **Johann Sebastian Bach (1685–1750)**

hudba pro smyčcové nástroje, ansámby či orchestr

Johann Heinrich Schmelzer (1620/23–1680), **Pavel J. Vejvanovský (1639–1693)**

Johann Rosenmüller (1619–1684)

Heinrich I. F. Biber (1644–1704), J. J. Walther, P. Westhof,

– *Sonatae tam aris quam alis servientes*, *Růžencové sonáty*

Georg Muffat (1653–1704)

– *Armonico Tributo*, *Florilegium secundum*

Johann S. Kusser, Johann Caspar Ferdinand Fischer (1656?/1665?–1746)

J. S. Bach, G. F. Händel

J. D. Zelenka, J. J. Quantz, G. Ph. Telemann (1681–1767)

(domácí autoři vrcholného baroka: Anton Reichenauer, František Jiránek)

toccata, fuga, passacaglia, chorální variace, chorální preludium, chorální fantazie, suita, balieto, canzona, sonata (battaglia), koncert

07 Vokální hudba německého baroka

• Opera

Vídeň, Drážďany, Mnichov – italská opera (Agostino Steffani)
Hamburk – Johann Theile, **Reinhard Keiser**, Georg Friedrich Händel,
Johann Mathesson, G. Ph. Telemann

• Píseň

Heinrich Albert (1604–1651), Johann Erasmus Kindermann, Adam Krieger

• Protestantská (luteránská) chrámová tvorba (katolická viz 02 „Italská tradice“)

koncertantní moteto (duchovní koncert) a kantáta

Michael Praetorius (1571–1621)

- *Syntagma Musicum* I-III (1615)

Johann Heinrich Schein (1586–1630), Samuel Scheidt (1587–1654)

Heinrich Schütz (1585–1672)

– *Symphoniae sacrae I* (1629), *Geistliche Konzerte I* (1636), *Kleine geistliche Konzerte* (1639)

Franz Tunder (1614–1667), Andreas Hammerschmid (1611–1675)

Johann Rosenmüller (1619–1684)

Matthias Weckmann (1619–1674), Christoph Bernhard (1628–1692)

Johann Pachelbel (1653–1706)

Dietrich Buxtehude (cca 1637–1707)

Erdmann Neumeister

Johann Ph. Krieger (1649–1725), Friedrich Wilhelm Zachow

Johann Kuhnau (1660–1722)

Johann Sebastian Bach (1685–1750), Georg Ph. Telemann (1681–1767)

pašije a oratorium

Heinrich Schütz

Johann Theile, Kaspar Förster (1616–1673)

Reinhard Keiser, **Georg Ph. Telemann**, Johann Mattheson, snad i Georg Friedrich Händel

Johann Sebastian Bach

– *Janovy pašije* (1724), *Matoušovy pašije* (1727)

08 Anglické a iberoamerické baroko

Iberia

Mateo Romero (1575–1647)
Juan B. Comes
Juan Hidalgo (1614–1685)
Jose Marin, Joan Cererolls
Sebastián Durón (1660–1716)
Antonio Lóteres (1673–1747)
Francisco Correa de Arauxo
Juan B. José Cabanilles (1644–1712)
Gaspar Sanz (1640–1710)

první opery a zarzuely
Fortunas de Androméda y Perseo (1653)
La purpura de la Rosa (1659/60)
Celos aun del aire matan (1660/61)
Los celos hacen estrellas (1672)

tiento, diferencias
villancico
auto sacramental
tono humano

Albion

William Child (1606–1697)
Captain Henry Cooke (†1672)
William Lawes (†1645)
Henry Lawes (1596–1662)
John Jenkins (1592–1678)

Matthew Locke (cca1622–1677)
Christopher Gibbons (1615–1676)
Pelham Humfrey (1647–1674)
John Blow (1649–1708), *Venus & Adonis* (1682)
Henry Purcell (1659–1695)
– *Dido and Aeneas* (1689)
– *King Arthur, The Indian Queen, The Fairy Queen*,
Jeremiah Clarke (cca1674–1707)
William Croft (1678–1727)
Georg Friedrich Händel (1685–1759)

fancy, ground, divisions

round O, tucket, chacony
voluntary, verset

anthem (full anthem, verse anthem, symphony anthem)
devotional songs, ode (= kantáta), catche(s)

Kompozice a afektivá teorie

Marin Mersenne: *Harmonie universelle*, Paris 1637–38

René Descart: *Les Passions de l'ame*, 1649; *Compendium musicae*, Utrecht 1650

Athanasius Kircher: *Musurgia universalis, sive Ars magna consoni et dissoni*, Roma 1650

Sebastien de Brossard: *Dictionaire de musique*, Paris 1703

Tomáš B. Janovka: *Clavis ad thesaurum magnae artis musicae*, Praha 1701, ²1715

Johann David Heinichen: *Der General-Bass in der Composition*, Dresden 1728

Johann Mattheson: *Der vollkommene Capellmeister*, Hamburg 1739

Johann Joachim Quantz: *Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, Berlin 1752

James Grassineau: *A musical Dictionary*, London 1740

Johann Adolf Scheibe: *Der critische Musikus*, Leipzig 1745

Christian Gottfried Krause: *Von der musikalische poesie*, 1752

Wilhelm Marpurg: *Kritische Briefe ueber die Tonkunst*, Berlin 1762

Jean Philippe Rameau: *Traité de l'harmonie réduit a ses principes naturels*, Paris 1722

Johann Georg Sulzer: *Allgemeine Theorie der schönen Künste*, Lipsko 1771-1774 (1792-94)

Johann Philip Kirnberger: *Die Kunst des reinen Satzes* (1771–9)

Heinrich Christoph Koch: *Versuch einer Anleitung zur Composition*, Lipsko 1782, 1787, 1793

Heinrich Christoph Koch: *Musikalisches Lexicon*, Frankfurt 1802

09–10 Klasicismus – opera

• Itálie

opera seria = dramma per musica

1690 Accademia degli Arcadi

Apostolo Zeno (1668–1750)

Pietro Metastasio (1698–1782)

– *Didone abbandonata, Alessandro nell'Indie, Artaserse, Semiramide riconosciuta, La clemenza di Tito*

Domenico Sarro/Sarri (1679–1744), Antonio Vivaldi (část díla)

Leonardo Vinci (1690–1730)

Nicolo Porpora (1686–1768), Leonardo Leo (1694–1744)

Giovanni Battista Pergolesi (1710–1736)

Johann Adolf Hasse (1699–1783)

Baldassare Galuppi (1706–1785)

Niccolò Jommelli (1714–1774)

Domenico Pérez (1717–1778), Josef Mysliveček (1736–1780) (viz též další strana)

intermezzo

Francesco Gasparini, Tommaso Albinoni, Giovanni Maria Orlandini

L. Vinci, J. A. Hasse, G. B. Pergolesi – *La serva padrona* (1733)

opera buffa = dramma giocoso per musica (tzv. sentimentální buffa, drama eroicomico)

parte seria x parte buffa, později parti mezzo carattere

1722 L. Vinci: *Le zite 'ngallera* (ještě částečně barokní)

1739 L. Leo: *Amor vuol sofferenza*

G. B. Pergolesi,

Řím → Gaetano Latilla, Rinaldo di Capua → Benátky

→ G. M. Buini

Carlo Goldoni (1707–1793)

Baldassare Galuppi (1706–1785)

– *Il filosofo in campagna* (1754), *Arcadia in Brenta* (1748)

Il mondo alla roversa (1750), *Le nozze* (1755)

introduzione/introdukce a finále

Niccolò Piccini (1728–1800)

La buona figliuola (1760)

Giovanni Paisiello (1740–1816)

Il barbiere di Siviglia (1782), *Il re Teodoro in Venezia* (1784), *Nina* (1789)

Domenico Cimarosa (1749–1801)

L'italiana in Londra (1778), *Il matrimonio segreto* (1792)

Pasquale Anfossi, Pietro A. Guglielmi, Joseph Haydn, Vicente Martín y Soler, Antonio Salieri, Giuseppe Sarti

W. A. Mozart (1756–1791)

Le nozze di Figaro, Don Giovanni, Così fan tutte – DATA STUDENTI :-)

„reformní“ opera

Francesco Algarotti

Niccolo Jommelli (1714–1774)

Tomaso Traetta (1727–1779)

Ranieri de' Calzabigi (1714–1795)

Christoph Willibald Gluck (1714–1787)

Orfeo ed Euridice (1762) → *Orphée et Eurydice* (1774)

Alceste (1767) → *Alceste* (1776)

Paride ed Elena (1770)

Ifigenie en Aulide (1774)

Armide (1777)

Ifigenie en Tauride (1779)

italská opera seria více či méně ovlivněná „reformou“: Antonio Sacchini, Johan Christian Bach, Giuseppe Sarti, Antonio Salieri, Giovanni Paisiello, Domenico Cimarosa

opera semiseria a skladatelé vážné opery „na přelomu stylů“

Niccolo Zingarelli (1752–1837), Johann Simon Mayr (1763–1845),

Ferdinando Paer (1771–1834)

• Francie

opera comique

Nouveau Theatre Italienne → Comedie Italienne

Opera comique

– vaudeville, opera comique en vaudevilles, comédie mêlée d'ariettes

Charles-Simon Favart

Jean-Joseph Mouret, J. Ph. Rameau

Egidio Duni, Antoine Dauvergne

Jean-Jacques Rousseau: *Le devin du village* (1752)

– *Lettre sur la musique française*

Melchior Grimm: *Malý prorok z Českého Brodu* (1753)

→ **querelle des buffons** (spor buffonistů)

François André (Danican) Philidor

– *Le Diable a quatre* (1756), *Tom Jones* (1765)

Pierre Alexandre Monsigny

– *Le roi et le fermier* (1762), *Le déserteur* (1769)

André Ernest Modest Grétry (1741–1813)

– *Le tableau parlant* (1769), *Zémire et Azor* (1771), *Aucassin et Nicolette* (1779), *Richard Coeur-De Lion* (1784), *Raoul Barbe-Bleue* (1789)

Nicolas Dalayrac

Luigi Cherubini (1760–1842), Etienne Méhul, J. F. Le Sueur

– opera záchrany, např. Cherubiniho *Lodoiska* (1791)

opera ballet

André Campra (1660–1744): *L'Europe galante* (1697)

François Francoeur & François Rebel

Jean Philippe Rameau, Jean Joseph Cassanéa de Mondoville (1711–1772)

tragedie en musique → tragedie lyrique

(po Lullym (stále ještě baroko) Marin Marais, Montéclair)

Jean Philippe Rameau (1683–1764)

Hippolite et Aricie (1733)

Les Indes galantes (1735) – opera ballet

Castor et Pollux (1737)

Platée (1745) – komická opera x opera comique!

Zoroastre (1749)

A. E. D. Philidor, J. J. C. Mondoville, F. J. Gossec

Niccolo Piccinni

Roland (1778), *Atys* (1780)

→ François-Joseph Gossec, J. B. Lemoyane, A. Sacchini, A. Salieri, J. Ch. Bach

Britské ostrovy

- **ballad opera** (barokní tradice – *The beggars opera*, 1729)
- **comic opera** (Thomas Arne, Stephen Storace)

Španělsko

- **zarzuela** (Juan Rodriguez de Hita)
- **tonadilla**

„Německo“

- **Singspiel**

J. Ch. Standfuß: *Der Teufel ist los* (1752)

Johann Adam Hiller (1728–1804)

J. André, Ch. G. Neefe

Anton Schweitzer (1735–1787) – *Alceste* (1773)

Ignaz Holzbauer (1711–1783) – *Günther von Schwarzburg* (1777)

Jiří Antonín Benda (1722–1795)

J. Haydn, Carl Ditters, Ignaz Umlauf

W. A. Mozart, Pavel Vranický, Peter von Winter, Joseph Weigl, Wenzl Müller

Jan Tuček: *Zamilovaný ponocný aneb česká Ančička* (1763)

melodram

J. J. Rousseau: *Pygmalion* (1770)

J. A. Benda: *Ariadne auf Naxos* (1775), *Medea* (1775)

11–12 Instrumentální hudba klasicismu*

Itálie

Giovanni Marco Rutini, Baldassare Galuppi

Niccolo Jommelli, Giovanni Paisiello

Giuseppe Tartini (1692–1770)

Pietro Nardini

Luigi Boccherini (1743–1805) a G. Brunetti → Madrid (Španělsko – Juan C. de Arriaga)

Milán

Giovanni Battista Sammartini (1700/1–1775), A. Brioschi, G. B. Lampugnani, G. Giuliani

Johann Christian Bach (1735–1782) → Londýn ← též Giuseppe Sammartini ad.

Josef Mysliveček, Václav Pichl, Gaetano Pugnani

Paříž

J. J. C. De Mondoville

François Martin (1727–57)

J. V. Stamitz, Carl Stamitz, Johann Schobert

François-Joseph Gossec (1734–1829)

Pierre Gavinies (1728–1800)

François Devienne, Pierre Vachon, **Joseph Bologne de Saint-Georges** (1745–1799)

Jean-Marie Leclair (přechod baroko/galantní styl)

Giovanni Giornovichi

Giovanni Battista Viotti (1755–1824)

Ignaz Pleyel (1757–1831)

Giuseppe Maria Cambini (1746–1825)

Berlín

J. G. Graun (1702/3–71), C. H. Graun, František Benda (1709–1786)

Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788), Christoph Niechelman

částečně Jíří Antonín Benda (1722–1797)

Mannheim

Jan Václav (Antonín) Stamitz (1717–1757)

F. X. Richter (1709–89), I. Holzbauer (1711–83)

Anton Fils (1733–60), **Christian Cannabich** (1731–98), C. J. Toeschi (1731–88).

Carl (1745–1801) a Anton Stamitz (1750– mezi 1796/1809) → Paříž

Jižní Německo

Antonio Rosetti=Rösler, Jan Zach, F. X. Pokorný

Vídeň

Matthias Georg Monn, **Georg Ch. Wagenseil** (1715–1777)

Jan Křtitel Vaňhal (1739–1813), Leopold Hoffmann, **Karl Ditters** (1739–99),

Johann Albrechtstberger, Leopold Koželuh, F. A. Hoffmeister,

Pavel Vranický, Vojtěch Jírovec, Franz Krommer (Kramář)

Joseph Haydn (1732–1809), **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756–1791)

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Muzio Clementi, Johann Nepomuk Hummel, Jan Ladislav Dusík

druhy:

sonáta, klavírní trio, smyčcové trio, smyčcový kvartet (quatuor concertant, quatuor brilliant)

kvintet smyčcový, klavírní, dechový

dechový sextet (oktet) – divertimento, serenáda, nocturno partita, Harmoniemusik

koncert, koncertantní symfonie, symfonie

*Doporučuje se ujasnit si význam jednotlivých autorů pro jednotlivé hudební druhy :-)

13 Píseň, oratorium a chrámová hudba klasicismu

Píseň

Severní Německo, hlavní centrum Berlín

a) ideál prosté „lidové“ písně, melodika i doprovod, realizace jedním interpretem

C. H. Graun a J. G. Graun, C. G. Neefe

J. Ph. Kirnberger, C. P. E. Bach

C. G. Krause

– *Oden mit Melodien* (1755)

b) druhá generace – vliv vrcholného klasicismu, nové náměty, balady, Berlín ale i Vídeň

Johann Friedrich Reichardt (1752–1814), Carl Friedrich Zelter (1758–1832)

Johann Rudolf Zumsteeg (1760–1802)

Joseph Haydn, W. A. Mozart

Ludwig van Beethoven

– *An die ferne Geliebte* (1816)

Chrámová hudba

mše

- missa brevis

- missa solemnis

- missa pro defunctis = requiem

- missa pastoralis

- pastorella

- villancico (iberoamerická tradice)

- missa choralis

Itálie

Benátky: Baldassare Galuppi, Ferdinando Bertoni

Řím: Pietro Paolo Bencini, Domenico Scarlatti

Neapol: Domenico Sarri, Leonardo Leo, Francesco Feo (1691-1760), Francesco Durante (1684-1755), Nicolo Porpora, G. B. Pergolesi (1710-1736), Giovanni Paisiello, Giuseppe Sarti, Nicolo Zingarelli

Francie

Jean Marie Rousseau, Henri Hardouin, Michele Corrette, François Joseph Gossec (1734-1829), Jean François Le Sueur

Střední Evropa

Georg Reutter, Johann Ludwig Krebs, Johann Anton Hiller, Carl Friedrich Zelter

Michael Haydn, Leopold Hoffmann, **J. K. Vaňhal (1739–1813)**,

Karl Ditters, Antonio Salieri

Joseph Haydn (1732–1809), zejména pozdní mše („symfonické“)

W. A. Mozart (1756–1791)

– *Korunovační mše, Missa solemnis c moll, Requiem*

L. van Beethoven (1770–1827)

– *Missa in C*

– *Missa solemnis in D*

František Xaver Brixi (1732–1771) a Jan Antonín Koželuh (1738-1814)

oratorium

Itálie

- texty především Metastasio (např. *Isacco figura del Redentore*, *La passione di Gesu Cristo*)
- N. Porpora, B. Galuppi, N. Jommelli, P. Anfossi, D. Cimarosa, P. A. Guglielmi, G. Paisiello, N. Zingarelli.

Francie

– Concerts Spirituel, různá terminologie

J.-J. C. de Mondonville

Pierre Gaviniès, Simon Leduc a **F. J. Gossec (1734–1829)**

F. Le Sueur

Anglie

handelovská tradice: J. C. Smith, Thomas Arne, Charles Avison, Samuel Arnold

Německo – Rakouské země

protestantské oblasti

a) dramatický typ oratoria, provozováno jako koncert

G. Ph. Telemann, **Johann Heinrich Rolle (1716–1785)**

b) kontemplativní typ

K. W. Rammler – text *Der Tod Jesu*

→ **Karl H. Graun (1755)**, J. F. Reichardt, C. P. E. Bach, G. J. Vogler, C. F. Zelter

jižní oblasti

italský typ oratoria, zpravidla italsko–jazyčné texty, méně německy nebo latinsky
(barokní základy: G. A. Ristori, J. D. Zelenka)

Johan Adolf Hasse

– *La conversione di Sant'Augustino*

Joseph Schuster, Franz Seydelmann a Johann Gottlieb Naumann

Giuseppe Bonno, Leopold Koželuh, Antonio Salieri, Johann Ernst Eberlin (italsky i německy)

František Xaver Bixi (1732–1771)

Joseph Haydn

– *Il ritorno di Tobia*, *Die Sieben letzten Worte unseres Erlösers am Kreuze*

nejvýznamnější oratorní kompozice (z hlediska odkazu autora i dalšího vlivu):

– *Die Schöpfung* (1798)

– *Die Jahreszeiten* (1801)